

Delo pediatra v vzgojnovarstveni organizaciji

UDK 616-053.2:373.22

IZVLEČEK – Vedno večja potreba po organiziranem varstvu dojenčkov opredeljuje program, primeren temu starostnemu obdobju. Vloga pediatra v vzgojnovarstveni organizaciji (VVO) – jaslih in varstvenih družinah je izredno dinamična. Poleg strokovnih opravil mora po potrebi sodelovati pri obravnavi dejavnikov, ki kakorkoli vplivajo na telesno in duševno zdravje varovancev (socialni, izobraževalni in celo tehnični dejavniki).

Skrb za dojenčke v VVO naj bo primerna specifičnostim in možnostim kraja ter naj se stalno izboljšuje. Pediatr sodeluje s starši, zdravstvenimi in drugimi delavci v jaslih. Na podlagi ocene svojega dela ukrepa ali daje predloge za spremembe.

TASKS OF THE PAEDIATRICIAN IN DAY NURSERIES. The programme of organized baby care aims to satisfy an ever increasing demand for nursery services. The role of the paediatricians in day nurseries and families providing baby care, is a very dynamic one. In addition to giving medical assistance, he must be concerned also with a wide range of social, educational and even technical factors, likely to affect the physical and mental health of the babies. Day nurseries should be adapted to meet specific needs of the area they serve and should tend to constant improvement of the services given. The paediatricians must collaborate with parents as well as health staff and other day nursery personnel. His suggestions for changes are based on the assessment of own performance.

Družbena ureditev, način življenja ter standard, vse to je zahtevalo, da preidemo na organizirano otroško varstvo tudi pri najmlajših otrocih. Razumljivo je, da so potrebe po njem tudi pri najmlajših otrocih v različnih krajih različne, tako glede na čas organiziranja, kot tudi po obsegu varstva.

Kdo so varovanci v jaslih, varstvenih družinah in najmlajših skupinah v vrtcih?

To so otroci od šestega oziroma osmega meseca starosti pa do tretjega leta. Ne da bi zmanjševali pomen pubertetnega obdobja, o katerem se toliko ve in s katerim se veliko strokovnjakov in laikov že dolga leta ukvarja, mislim, da je doba dojenčka in majhnega otroka, če ne najbolj, pa vsaj enako delikatno obdobje v človeškem življenju, saj npr. mora novorojeno bitje od prvega vdiha do tretjega leta starosti obvladati povprečno štiri in polkratno težo in skoraj še enkratno višino. V tem času se tudi iz psihomotorično nezrelega živega bitja razvije otrok, ki hodi, govori, misli, ima svoje navade, svoj življenjski ritem in čigar razvoj mora še naprej.

Tako nagel telesni in duševni razvoj, ki ga spodbuja že sama narava, zahteva posebno skrb za to populacijo. Nekoč so za te otroke skrbele matere; bile so doma, 24 ur na razpolago svojemu naraščaju. Zanje so skrbele nagonsko, dobro, kljub temu da niso imele ustreznih strokovnih izobrazb. Res je, da veliko otrok ni imelo po današnjih merilih dobrih pogojev za optimalni telesni in duševni razvoj. Imeli pa so kot protiutež močno čustveno pripadnost in skoraj nikakršne časovne stiske.

S tem ko smo se opredelili za današnjo obliko varstva otrok, ne smemo zaradi znanosti in družbenih hotenj zanemariti naravnega faktorja, saj dobro vemo, da v tem starostnem obdobju gradimo in ustvarjamo podlago njegovega telesnega in duševnega razvoja. Prav zato organizirano varstvo ne sme pomeniti samo časovno in prostorsko zagotovljeno okolje, ker bodo sicer zadoščene le osnovne potrebe (hrana, temperatura, varnost pred nesrečami in drugo) v času, ko so starši na delu. Ne smemo pa preiti v drugo skrajnost, da je varstvo prisilno organizirano na povsem znanstveni podlagi, brez upoštevanja nacionalne in krajevne značilnosti, celo po vzoru v kakšni tuji deželi. Varstvo dojenčka in majhnega otroka se mora nežno prelivati iz medijev dom – organizirano varstvo.

V Sloveniji imamo že dobro organizirano dispanzersko otroško službo (zdravniki, ki se prvi srečajo z otrokom, so v glavnem pediatri), ki že takoj po rojstvu zajame otroka s svojo preventivno dejavnostjo (posvetovalnice, sistematični pregledi). Tako v tem času pediater kot strokovnjak skrbi za otrokov telesni in duševni razvoj. Vsi drugi strokovnjaki pridejo v stik z otrokom le v primeru njihovega obolevanja (patologije) oziroma, če gre za otroške kolektive, kot so tudi varstvene ustanove, pa kot vzgojni sodelavci. Pediater je tudi tisti, ki bo prvi dobil vpogled v družinsko stanje, od materialnih osnov, izobrazbe staršev do družinskih odnosov. Da doseže optimalni uspeh pri svojih nalogah, mora nenehno usklajevati sodobno medicinsko doktrino z obstoječimi pogoji, tako pri posameznikih kot tudi ob upoštevanju celotne populacije v okviru svoje pristojnosti.

Od tod se je po dolgoletnih izkušnjah avtomatično pokazala potreba, da z mlajšimi otroki delajo ustrezni, medicinsko izobraženi delavci, kajti le tako pediater dobi smiselne, tekoče podatke, potrebne za optimalen individualen razvoj varovancev in zdravstveno stanje skupine.

Kakšne bi morale biti dejanske naloge pediatra v vzgojnovarstveni organizaciji (VVO)

Splošne, organizacijske naloge pediatra zunaj VVO:

- sodeluje pri gradnji, adaptaciji oziroma ogledu objektov za varstvo otrok;
- sodeluje kot mentor zdravstvenim delavcem v pripravniški dobi;
- sodeluje pri reševanju posebnih področnih problemov, povezanih z varstvom otrok.

Naloge pediatra znotraj VVO:

1. Kolektivni nadzor:

- skrb za higienske razmere (izven rednih sanitarnih ukrepov): osebna higiena, higiena prostorov, manipulacija s perilom, hrano, igračkami itd.;
- skrb za prehrano (režim, kvaliteta, kvantiteta, območne specifičnosti itd.);
- skrb za dnevni režim (igra, spanje, sprehodi, oblačenje);
- skrb za zdravstveno stanje skupine (klinični znaki lažjih okužb).

2. Individualni nadzor:

- skrb za pravilno rast in razvoj (telesna teža in višina, psihomotoričen razvoj);
- skrb za varovance, ki potrebujejo posebno zdravstveno nego zaradi svojega zdravstvenega stanja (epilepsija, prirojena srčna napaka itd.).

3. Sodelovanje z delavci VVO:

A. Obveščanje:

- delavci VVO obveščajo pediatra o tekočih problemih,
- pediater obvešča delavce VVO o krajevni epidemiološki situaciji, ki je pomembna za varovance.

B. Izobraževanje:

- izobraževanje »ad hoc« z ozirom na aktualne probleme v VVO,
- strokovno izpopolnjevanje zdravstvenih delavcev (tečaji, predavanja itd.).

4. Stiki s starši

- v obliki predavanj ter
- v obliki individualnih pogovorov.

Pediater je dolžan, da:

- spremlja tekoče standardne kazalce dela (obolevnost, zasedba, profil delavcev itd.),
- spremlja dodatne specifične kazalce (specialne študije),
- ukrepa ali daje sugestije za izboljšanje dela na podlagi dobljenih rezultatov.

Z naštevanjem, kaj vse obsega pediatrično delo v jaslih in kako naj bi skrbel za svoje varovance, nisem imela namena povečevati njegove vloge ali pomembnosti. Želela sem povedati, da pediatrično delo v omenjenih ustanovah zahteva izredno dinamičnost, resnično poznavanje okolja varovancev in vsakdanje krajevne epidemiološke situacije, smisel za timsko delo in sodelovanje z vsemi službami in ustanovami, ki imajo kakršenkoli vpliv na otroško populacijo. Z drugimi besedami, pediater mora biti v središču dogajanja. Otroške jasli namreč niso znanstvena ustanova, kjer naj bi se uvajale in izvajale zgolj znanstvene metode. Za dojenčke je to drugi dom in pediater mora to še posebej upoštevati pri svojem delu. Zato tudi mislim, da mora biti to varstvo zaupano pediatrom, ki vsaj del svojega obveznega delovnega časa delajo v otroških dispanzerjih.

OBVESTILO!

Vse zdravstvene delavce, šole in zdravstvene organizacije obveščamo, da imamo stalno na zalogi naslednje publikacije:

- **ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENEGA VARSTVA** (M. Mally). Dopolnjeni prvi ponatis; Ljubljana 1983; 228 strani; cena 400,00 dinarjev;
- **DOLŽNOSTI ZDRAVSTVENIH DELAVCEV IN ZDRAVSTVENIH ZAVODOV GLEDE NA PRVO POMOČ IN OŽIVLJANJE** (J. Milčinski). Popr. ponatis; Ljubljana 1981; 12 strani; cena 20,00 dinarjev;
- **KODEKS ETIKE ZDRAVSTVENIH DELAVCEV SFR JUGOSLAVIJE**; Ljubljana 1983; cena 25,00 dinarjev.

Vse publikacije dobite pri Zvezi društev medicinskih sester Slovenije, 61000 Ljubljana, Vidovdanska 9, vsak dan, razen sobote, od 10. do 14. ure, ob sredah pa od 10. do 16. ure.

Uredništvo